

УДК 334.71:330.33
ББК 65.9(4Укр)261.4

Жук О.І.

АДМІНІСТРУВАННЯ ЄДИНОГО ПОДАТКУ В УМОВАХ ЗМІН В СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
ім. В. Стефаника»,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра обліку і аудиту,
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57
тел.: 596003,
e-mail: oi82@i.ua

Анотація. У статті досліджено основні зміни до Податкового кодексу України в системі оподаткування при адмініструванні єдиного податку фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб та обґрунтовано їх ефективність. Наведено порівняльну характеристику умов функціонування спрощеної системи оподаткування фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб до та після впровадження в дію нових змін в положеннях Податкового кодексу України. Охарактеризовано умови перебування платників єдиного податку при виборі у своїй діяльності спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності.

Ключові слова: спрощена система оподаткування, єдиний податок, платники єдиного податку, фізичні особи-підприємці, групи єдиного податку.

Zhuk O.I.

ADMINISTRATION SINGLE TAX IN CONDITION OF CHANGES IN THE TAXATION

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of Accounting and Audit,
Shevchenko str., 57, Ivano-Frankivsk,
76018, Ukraine,
tel.: 596003,
e-mail: oi82@i.ua

Annotation. This article explores the main changes to the Tax Code of Ukraine in the taxation system in the administration of the single tax individual entrepreneurs and legal entities and proved their effectiveness. Comparative characteristic conditions of the simplified system of taxation of individual entrepreneurs and legal entities before and after the introduction of the new changes to the Tax Code of Ukraine. The characteristic conditions of the single tax payers in choosing its activities simplified system of taxation, accounting and reporting.

Key words: simplified tax, single tax payers of the single tax, individual entrepreneurs, single tax group.

Вступ. Мале підприємництво у країнах з ринковою економікою визнано одним із головних факторів політичної та соціальної стабільності національної економіки та суспільства [1]. Для успішного та ефективного розвитку малого підприємництва в Україні потрібна підтримка та стимулювання його розвитку зі сторони держави. Перші кроки було здійснено з прийняттям Указу Президента “Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб’єктів малого підприємництва” та в подальшому з прийняттям Податкового кодексу України. Однак, у зв’язку із постійними змінами та доповненнями до Податкового кодексу України, є необхідність у постійному проведенні досліджень щодо особливостей застосування спрощеної системи оподаткування.

Постановка завдання. Метою статті є визначення та характеристика внесених змін до Податкового кодексу України щодо застосування спрощеної системи оподаткування обліку та звітності та оцінка їх ефективності.

Результати. Законом України “Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи” від 28 грудня 2014 р. внесено значні зміни до Податкового кодексу України та податкової системи загалом.

Одним з серед найважливіших нововведень є зміна спрощеної системи оподаткування обліку та звітності суб’єктів господарювання.

Відповідно до Податкового кодексу, спрощена система оподаткування, обліку та звітності – це особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, на сплату єдиного податку в порядку та на умовах, визначених Податковим кодексом, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності [2].

При проведенні податкової реформи відбулося скорочення кількості груп платників податку, які обрали спрощену систему оподаткування – з шести груп до чотирьох груп платників єдиного податку. В таблиці 1, 2, 3 наведено порівняльну характеристику щодо умов оподаткування фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб, які обрали спрощену систему оподаткування до 1 січня 2015 року та після 1 січня 2015 року.

Таблиця 1

Особливості спрощеної системи оподаткування фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб до 1 січня 2015 року

Показники	Фізичні особи-підприємці				Юридичні особи	
	1 Група	2 Група	3 Група	5 Група	4 Група	6 Група
Граничний	до	до	до	до	до	до

обсяг доходу	150 тис. грн.	1 млн. грн.	3 млн. грн.	20 млн. грн.	5 млн. грн.	20 млн. грн.
Найменше працівників	немає	до 10 осіб	до 20 осіб	без обмежень	до 50 осіб	без обмежень
Види діяльності	роздрібний продаж товарів на ринках та/або надання побутових послуг населенню	надання послуг платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства	усі види діяльності відповідно до п. 291.5 ПКУ	усі види діяльності відповідно до п. 291.5 ПКУ	усі види діяльності відповідно до п. 291.5 ПКУ	усі види діяльності відповідно до п. 291.5 ПКУ
Ставка податку	1–10 % розміру мінімальної заробітної плати	2–20 % розміру мінімальної заробітної плати	3 % від доходу в разі сплати ПДВ; 5 % від доходу в разі включення ПДВ до складу єдиного податку	5 % від доходу в разі сплати ПДВ; 7 % від доходу в разі включення ПДВ до складу єдиного податку	3 % від доходу в разі сплати ПДВ; 5 % від доходу в разі включення ПДВ до складу єдиного податку	5 % від доходу в разі сплати ПДВ; 7 % від доходу в разі включення ПДВ до складу єдиного податку
Облік	Книга обліку доходів		Книга обліку доходів та витрат (для платників ПДВ) Книга обліку доходів (для не платників ПДВ)			
Термін сплати	авансовий внесок не пізніше 20 числа (включно) поточного місяця		10 календарних днів після граничного строку подання податкової декларації за податковий (звітний) квартал			
Застосування РРО	не застосовується					
Звітний період	календарний рік		календарний квартал			
Термін подачі звітності	60 календарних днів, наступних за звітним періодом		40 календарних днів, наступних за звітним періодом			

Джерело: [3].

Таблиця 2

Особливості спрощеної системи оподаткування фізичних осіб-підприємців після 1 січня 2015 року

Показники	Фізичні особи-підприємці		Фізичні особи-підприємці та юридичні особи
	1 Група	2 Група	3 Група
Граничний обсяг доходу	до 300 тис. грн.	до 1,5 млн.	до 20 млн.

		грн.	грн.
Наймані працівники	немає	до 10 осіб	без обмежень
Види діяльності	торгівля на ринку та надання побутових послуг населенню	торгівля для усіх категорій платників, надання послуг населенню або платникам єдиного податку	усі види діяльності крім тих, які не дають права перебувати на спрощеній системі оподаткування
Ставка податку	до 10 % розміру мінімальної заробітної плати	до 20 % розміру мінімальної заробітної плати	2 % від розміру отриманого доходу в разі сплати ПДВ; 4 % від розміру отриманого доходу в разі включення ПДВ до складу єдиного податку
Облік	Книга обліку доходів		Книга обліку доходів та витрат (для платників ПДВ) Книга обліку доходів (для не платників ПДВ)
Термін сплати	авансовий внесок не пізніше 20 числа (включно) поточного місяця		10 календарних днів після граничного строку подання податкової декларації за податковий (звітний) квартал
Застосування РРО	не застосовується		застосовується з 01.01.2016 р.
Звітний період	календарний рік		календарний квартал
Термін подачі звітності	60 календарних днів, наступних за звітним періодом		40 календарних днів, наступних за звітним періодом

Джерело: складено автором на основі [4].

Провівши порівняння, можна стверджувати, що для суб'єктів господарювання, які перебувають на спрощеній системі оподаткування спостерігаються позитивні зміни щодо проведеної реформи при адмініструванні єдиного податку фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб оскільки граничний розмір доходу збільшено, а ставки єдиного податку зменшено. Також слід відмітити, що для третьої групи знято обмеженість щодо кількості найманих працівників з 2015 року. Ще одним позитивним моментом для суб'єктів господарювання малого та середнього бізнесу є запровадження мораторію на перевірки протягом двох років.

Таблиця 3

**Особливості спрощеної системи оподаткування юридичних осіб 4 групи
(сільськогосподарські товаровиробники)
з 01.01.2015 р.**

Показники	4 група єдиного податку (сільськогосподарські товаровиробники)
Платники податку	Сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75

	відсотків
База оподаткування	Нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень), з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного за станом на 1 січня базового податкового (звітного) року
Ставки податку	Розмір ставок податку з одного гектара сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду залежить від категорії (типу) земель, їх розташування та становить (у відсотках бази оподаткування): - для ріллі, сіножатей і пасовищ – 0,45; - для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях – 0,27; - для багаторічних насаджень – 0,27; - для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях – 0,09; - для земель водного фонду – 1,35; - для ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (виращуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди – 3.
Об'єкт оподаткування	Площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди.
Термін сплати єдиного податку	Щоквартально протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового кварталу, у таких розмірах: у I кварталі – 10 відсотків; у II кварталі – 10 відсотків; у III кварталі – 50 відсотків; у IV кварталі – 30 відсотків;

Джерело: складено автором на основі [4].

Новим є порядок обрання або переходу на спрощену систему оподаткування платниками єдиного податку четвертої групи, до якої належать сільськогосподарські товаровиробники з 01.01.2015 р. після внесених змін до Податкового кодексу України.

Сільськогосподарські товаровиробники для переходу на спрощену систему оподаткування або щорічного підтвердження статусу платника єдиного податку подають до 20 лютого поточного року [4]:

– загальну податкову декларацію з податку на поточний рік щодо всієї площі земельних ділянок, з яких справляється податок – контролюючому органу за своїм місцезнаходженням (місцем перебування на податковому обліку);

– звітну податкову декларацію з податку на поточний рік окремо щодо кожної земельної ділянки – контролюючому органу за місцем розташування такої земельної ділянки;

– розрахунок частки сільськогосподарського товаровиробництва – контролюючим органам за своїм місцезнаходженням та/або за місцем розташування земельних ділянок;

– відомості (довідку) про наявність земельних ділянок – контролюючим органам за своїм місцезнаходженням та/або за місцем розташування земельних ділянок.

Висновки. Отже, зміни яких зазнала спрощена система оподаткування, обліку та звітності є позитивним кроком в процесі розвитку суб'єктів малого підприємництва, однак постійні нововведення та зміни податкового законодавства негативно впливають на діяльність суб'єктів господарювання оскільки їм постійно потрібно адаптуватися до нового законодавства.

1. Мушинська І. С. Переваги та недоліки застосування спрощеної системи оподаткування в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=64540>
2. Податковий кодекс України від 23.12.2010 року № 2856-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/nk/>
3. Жук О.І. Особливості обліку та оподаткування діяльності суб'єктів малого підприємництва / Обліково-аналітичне забезпечення господарської діяльності: колективна монографія / за ред. І.Ф. Баланюка, Н.І. Пилипів, В.М. Якубів. – Івано-Франківськ : Друкарня “Фоліант”, 2014. – С. 42–50
4. “Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи” Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/71-19>

References

1. Mushynska, I. “Advantages and disadvantages of presumptive taxation in Ukraine”. Web. < <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=64540>>.
2. Tax Code of Ukraine from 23.12.2010 № 2856-VI. Web. < <http://sfs.gov.ua/nk/>>.
3. Zhuk, O. *Features of accounting and taxation of small businesses / Accounting and analytical support economic activity: collective monograph*. Ivano-Frankivsk: Folio, 2014. Print.
4. On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Certain Legislative Acts of Ukraine on tax reform. Law of Ukraine from 28.12.2014 № 71-VIII, Web. < <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/71>>.

Рецензенти:

Баланюк І.Ф. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і аудиту ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника”;

Якубів В.М. – доктор економічних наук, професор кафедри обліку і аудиту ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника”